

UNDERSÖKNINGSRAPPORT

ENKÄTUNDERSÖKNING OM KOMMUNERS ARBETE MED ATT
DIGITALISERA DETALJPLANER OCH ÖVERSIKTSPLANER.

LANTMÄTERIET OCH BOVERKET

ÅR 2021

Sammanfattning

Sweco har genomfört en statistisk undersökning på uppdrag från Lantmäteriet och Boverket. Genom en undersökning om kommunernas arbete med att digitalisera befintliga detaljplaner och översiktsplaner ville myndigheterna skapa sig en lägesbild över kommunernas arbete. Undersökningen skulle också ta reda på vilka underlag som använts och planeras att användas vid digitaliseringen.

Som insamlingsmetod valde Sweco att genomföra en enkätundersökning på internet. Utskicket av enkäten riktade sig till planchef, geosamordnare eller annan person som bedömdes vara den som hade kunskaper om digitaliseringsarbetet. Av Sveriges 290 kommuner var det 261 som svarade på minst första frågan i enkäten. Därmed var det 90 procent av kommunerna som svarade. Med en så god svarsfrekvens i en totalundersökning var det tydligt att alla olika typer av kommuner fanns representerade och att resultaten sen var representativa för olika kommungrupper och resultatet som helhet. I åtta län svarade till och med alla ingående kommuner.

Undersökningen visade att det var 37 procent av kommunerna som har påbörjat eller var klara med sin digitalisering av detaljplanerna. I en tematisk karta framträdde kluster av kommuner som hade påbörjat eller som var färdiga med sitt digitaliseringsarbete av detaljplanerna. Det var som mest tydligt i storstadsregionerna, sydöstra delen av Sverige och i Bergslagsområdet. Av alla kommuner som svarade på undersökningen var det 43 procent som angav att de inte hade digitaliserat (vektorisert) sina detaljplaner i kommunen men de hade planer för det i framtiden.

Drygt 70 procent av kommunerna som redan digitaliserat eller påbörjat digitaliseringen av detaljplanerna genomförde arbetet själva. I storstäder och storstadsnära kommuner hade fastighetsgränser inom kommunen mätts in och rättats upp i samband med digitaliseringsarbetet i något högre grad än i andra kommungrupper.

Totalt svarade 73 procent av de svarande kommunerna att digitaliseringsarbetet med detaljplanerna finansierades inom förvaltningens budget. Detta var än tydligare för kommungruppen mindre städer/tätorter och landsbygdskommuner där 80 procent av kommunerna svarade att arbetet finansierades inom förvaltningens budget. Externa tillskott för finansiering av arbetet var en relativt liten post. Den uppskattade resursåtgången i timmar per digitaliserad detaljplan var i genomsnitt 8,4 timmar, alltså lite drygt en arbetsdag per detaljplan.

Många lärdomar och tips lyftes fram. Sammantaget ansåg många kommuner att digitaliseringen av detaljplanerna ger ökad tillgänglighet, bra analyser, fler e-tjänster, effektivisering, rättsäkerhet och mer likvärdighet för alla inblandade.

Av kommunerna som planerar att digitalisera sina detaljplaner var det 34 procent som svarade att de även planerar att genomföra en kvalitetskontroll och inmätning av fastighetsgränserna. Bland de kommuner som redan har digitaliserat hela eller delar av sina detaljplaner var det runt tio procent som svarade att de hade gjort det.

Av alla svarande kommuner var det 21 procent som svarade att de inte hade digitaliserat sina detaljplaner och att de inte hade några planer på det heller. Den vanligaste anledningen till att dessa kommuner inte vill digitalisera sina detaljplaner var att det bedöms vara ont om resurser för arbetet. Den näst vanligaste anledningen var att det inte är prioriterat.

Av de svarande kommunerna var det 44 procent som har en digital översiktsplan av något slag. Som fallet var med digitala detaljplaner såg det ut som att kommunerna med digital översiktsplaner klustrar sig kring storstadsregionerna. I norra delen av Sverige framkom det att många kommuner inte hade en digital översiktsplan. Det vanligaste var att kommunerna bygger databasmodellen för översiktsplanen själva i sitt arbete med att digitalisera översiktsplanen.

I kommentarerna kom det sammanfattningsvis fram att digitaliseringen av äldre detaljplaner var problematiskt och upplevdes som en barriär för att komma igång med digitaliseringsarbetet. En digitalisering av översiktsplanerna såg många som en lättare uppgift. Digitaliseringsarbetet upplevdes som mycket resurskrävande men resultatet av arbetet har många positiva effekter som framförallt bättre tillgänglighet för många involverade.

Innehåll

1. Bakgrund, syfte och metod	4
1.1 Bakgrund	4
1.2 Syftet med undersökningen	4
1.3 Metod	5
1.3.1 Insamling och insamlingsperiod	5
1.3.2 Population och register	6
1.3.3 Variablerna och frågorna	6
1.3.4 Bearbetningar och tabellframställning	6
1.3.5 Svarsandelar, bortfall och täckning	7
1.3.6 Representativitet och statistisk säkerhet	8
2. Undersökningresultat	9
2.1 Kommunernas framsteg med avseende på digitaliseringsarbetet med befintliga detaljplaner	9
2.2 Om digitaliseringen av detaljplanerna	10
2.2.1 Uppskattad resursåtgång för digitalisering av detaljplaner	11
2.2.2 Nyttan och lärdomar från digitaliseringsarbetet med detaljplaner	12
2.3 Om planerad digitalisering av detaljplanerna	12
2.4 Om en icke planerad digitalisering av detaljplanerna	14
2.5 Om digitalisering av översiktsplaner	15
2.6 Övriga kommentarer angående digitalisering av planer i kommunerna ...	17
3. Bilagor	18
3.1 Missivbrevet/utskickmejlet	18
3.2 Enkäten	19

1. Bakgrund, syfte och metod

Sweco har genomfört en statistisk undersökning på uppdrag från Lantmäteriet och Boverket. De ville med hjälp av undersökningen med enkät skapa en lägesbild över kommunernas arbete med att digitalisera befintliga detaljplaner och översiktsplaner.

1.1 Bakgrund

Det finns i dagsläget inga krav på att digitalisera befintliga detaljplaner men frågan utreds just nu av Boverket, där även Lantmäteriet är en viktig part i denna utredning. Lantmäteriet och Boverket arbetar medvetet för en digital samhällsbyggnadsprocess. En digitalisering av detaljplaner och översiktsplaner hos kommunerna är en hörnsten i den digitala samhällsbyggnadsprocessen.

Genom en enkätundersökning om kommunernas arbete med att digitalisera befintliga detaljplaner och översiktsplaner ville myndigheterna skapa sig en lägesbild över kommunernas digitaliseringsarbete. Undersökning skulle också ta reda på vilka underlag som kommunerna använder och planerar att använda vid digitaliseringen. Information om vad som har gått bra respektive mindre bra samlades in för att hjälpa samt stötta kommuner som inte har kommit lika långt i sin digitala samhällsbyggnadsprocess.

Enkätundersökningen skickades ut till eller vidarebefordrades till planchef eller motsvarande i alla Sveriges 290 kommuner.

1.2 Syftet med undersökningen

Uppdraget syftade främst till att ge Lantmäteriet och Boverket en bättre överblick över hur digitaliseringen av befintliga detalj- samt översiktsplaner framskrider i kommunerna. Med hjälp

av undersökningens resultat ville även myndigheterna ta reda på vilka underlag som har använts och planeras att användas vid digitaliseringen.

De grundläggande frågeställningarna i undersökningen var hur kommunernas arbete med digitalisering av detaljplaner har gått till vad det gäller:

- Färdiga och nästan färdiga detaljplaner.
- Planerad digitalisering av detaljplaner.
- Beslut om att inte digitalisera detaljplaner.

I de grundläggande frågeställningarna var även frågor om en digitalisering av översiktsplanerna viktiga.

- Har kommunerna en digital översiktsplan?
- Hur har en digital översiktsplan arbetats fram?

Frågorna om översiktsplaner var viktiga att ta med för de ska också utgöra underlag för Boverkets konsekvensutredning till kommande föreskrifter och allmänna råd om översiktsplan och regionplan.

Undersökningen skulle också bidra till jämförelser mellan olika redovisningsgrupper med avseende på:

- Hur långt kommunen har kommit i sin digitalisering av detaljplaner.
- Skillnader mellan Sveriges kommuner och regioners (SKRs) indelning i kommungrupper på översiktlig nivå

1.3 Metod

En enkätundersökning på internet föreslogs som metod. Genom att samla in data från alla kommuner skapas en grundförutsättning för realistisk datainsamling inför särredovisningar. Det finns 290 kommuner och en mejladress till kommunens informationsmejl beställdes från SKR.

Eftersom det fanns mejladresser till kommunerna var valet av insamlingsmetod självklar. Det är dessutom en kostnadseffektiv insamlingsmetod. Det är inte bara de ekonomiska förutsättningarna som styr valet av insamlingsmetod utan även komplexiteten i det som ska undersökas. En relativt lång enkät med frågor som kan kräva eftertanke är beroende av en insamlingsmetod som ger respondenten tid till eftertanke. Webundersökning eller postalundersökning är då de alternativ som passar bäst.

Eftersom det fanns ett intresse av att särredovisa resultatet per kommun, län med mera samt ett intresse av att se varje enskild kommuns resultat genomfördes en totalundersökning bland samtliga kommuner. Undersökningen blev lite av en inventering av hur det ser ut hos kommunerna i dessa frågor.

1.3.1 INSAMLING OCH INSAMLINGSPERIOD

Sweco genomförde en enkätundersökning på internet alltså en webbundersökning. Där respondenterna/kommunerna fick mejl med en unik länk direkt till deras enkät med frågor.

Insamlingen genomfördes mellan den 14 juni 2021 till och med den 31 augusti 2021. Ungefär tio veckors insamling med mellanliggande semesterperiod var helt tillfredsställande vad det gäller inflödet av svar.

Initialt skickades mejlet till kommunens informationsmejl, mejlet kunde sen vidarebefordras till den som kommunen själva ansåg vara bäst lämpad för besvarande av frågorna, i de flesta fall var det planchef eller geodatasamordnare eller dylikt. Under insamlingen skickades fyra påminnelser ut. I slutet av insamlingen riktades påminnelser direkt till de kommuner som, efter efterforskningar hos Lantmäteriet, hade en kontaktperson som var känd och bekant med ämnet.

I utskicksmejllet beskrevs syftet med undersökningen, vad uppgifterna skulle användas till och att respondenternas svar kunde användas för direkta dialoger. I bilagan finns missiv-/mejltexten.

1.3.2 POPULATION OCH REGISTER

Rampopulationen i utredningens undersökning var Sveriges kommuner. Målpopulationen var densamma som fallet är i en totalundersökning, dock var respondentens befattning olika i kommunerna beroende på kommunernas val av administrativa lösningar på planenheter/avdelningar.

Registret sammanställdes av SKR och skickades till Sweco för kvalitetsgranskning. Registret granskades utifrån uppenbara stavfel och formatfel. Alla poster var av god kvalitet.

Alla mejladresser fungerade och alla mejl kom fram till mottagande kommun.

1.3.3 VARIABLERNAS OCH FRÅGORNAS

Grunden för val av variabler och frågor togs fram av Lantmäteriet initialt. Boverket kompletterade enkäten med frågor om översiktsplaner.

Frågorna arbetades fram metodiskt där alla parter var med i utvecklingen. Efter att frågebatteriet var godkänt togs en kontakt med SKR för ett samråd. Samrådet ska ge SKR, som företrädare kommunerna, en möjlighet att påverka frågornas utformning och formulering för att de ska upplevas lätta att besvara av kommunerna. SKR vill också med samrådet se om det finns en möjlighet att minska uppgiftslämnarbördan hos kommunerna. Efter samrådet godkände även SKR ett utskick av enkäten.

Enkäten var i stort indelad i fyra delar, en inledande med en bakgrunds-/selektionsfråga om hur långt kommunen kommit i sitt digitaliseringsarbete med detaljplanerna, en efterföljande del med frågor om digitaliseringsarbetet med detaljplanerna. Därefter en del med frågor som handlade om ett planerat arbete med digitalisering av detaljplaner och sen ett frågeområde med frågor om varför kommunen valt att inte digitalisera sina detaljplaner. Frågeområdena om digitaliseringsarbetet med detaljplanerna visades i enkäten beroende på hur kommunen svarat på den inledande selektionsfrågan om hur långt arbetet fortskridit. En avslutande frågedel om digitalisering av översiktsplaner var synlig för alla oavsett hur man svarat på den inledande frågan.

Frågorna bearbetades i flera versioner av enkäten tills en slutgiltig godkändes. Enkäten återfinns i bilagan.

Ett flertal frågor med fritextsvar ingick i enkäten, bland annat en sista fråga där respondenten kunde framföra allmänna kommentarer om digitaliseringsarbetet till Lantmäteriet och Boverket.

I bilagan finns frågorna som ingick i enkäten samt missivbrevet som skickades ut via mejl.

1.3.4 BEARBETNINGAR OCH TABELLFRAMSTÄLLNING

Alla bearbetningar av tabeller och diagram genomfördes i Excel. Alla beräkningar genomfördes i databearbetningsprogrammet SAS.

Alla tabeller från undersökningen har framställts i excelformat. Någon viktning har inte genomförts och inga felmarginaler har beräknats eftersom det var en totalundersökning.

Antalet icke svarande redovisas inte i tabellerna eftersom det partiella bortfallet blev mycket litet och det är ett relativt litet datamaterial att analysera.

Uteblivna svar på någon delfråga kan bero på annat än partiellt bortfall. Det kan bero på att respondenterna har angett ett svarsalternativ på frågan innan som innebär att man inte ska svara på den efterföljande (selektionsfråga).

1.3.5 SVARSANDELAR, BORTFALL OCH TÄCKNING

I alla undersökningar finns under- respektive övertäckning alltså kommuner i det här fallet som inte har kommit med fast de borde eller att de har kommit med fast de inte borde vara med i registret.

Alla kommuner skulle vara med så någon sådan under- respektive övertäckning fanns inte i undersökningen.

Övertäckning kan ändå till viss del förekomma eftersom det antagligen finns respondenter i kommunerna som svarat fastän de kanske inte var de som kunde svara uttömmande på frågorna. Ämnesområdet var dock specialiserat och det försvårar för någon annan än rätt respondent att besvara frågorna.

I tabellen nedan redovisas antalet kommuner innan utskick, antal svar och svarsandelen.

TABELL 1.

Svarat på minst första frågan i undersökningen	Antal kommuner	Andel kommuner
Ja	261	90%
Nej	29	10%
Total	290	100%

Totalt svarade 261 respondenter/kommuner på minst första frågan i enkäten. Därmed blev den beräknade svarsandelen 90 procent.

Det är av vikt att studera svarsfrekvens per län i den här undersökningen också eftersom länstillhörighet var en viktig parameter för hur bland annat kommunernas geografiska förutsättningar kan tänkas påverka hur svaren fördelade sig. Andelen svarande kommuner per län ställas i relation till andelen kommuner per län som finns i Sverige. Det redovisas i tabellen nedan.

TABELL 2. ANDELEN SVAR (KOMMUNER) I ENKÄTUNDERSÖKNINGEN PER KOMMUN

Kommun	Andel svarande kommuner
Blekinge län	100%
Dalarnas län	100%
Gotlands län	100%
Gävleborgs län	70%
Hallands län	100%
Jämtlands län	100%
Jönköpings län	92%
Kalmar län	83%
Kronobergs län	75%
Norrbottnens län	93%
Skåne län	94%
Stockholms län	88%
Södermanlands län	78%
Uppsala län	100%
Värmlands län	100%
Västerbottens län	87%
Västernorrlands län	86%
Västmanlands län	90%
Västra Götalands län	86%
Örebro län	100%
Östergötlands län	85%
Totalt	90%

Enligt tabellen ovan svarade kommunerna i respektive län i mycket hög utsträckning. I hela åtta län svarade alla kommuner. I Gävleborgs län svarade 70 procent av kommunerna vilket var den lägsta svarsandelen per län.

1.3.6 REPRESENTATIVITET OCH STATISTISK SÄKERHET

För att vara säker när slutsatser ska dras ska de svarande vara representativa i förhållande till hela populationens sammansättning. Om till exempel populationen har 50 procent män och 50 procent kvinnor ska sen de som svarar bestå av samma proportioner. Representativiteten ska analyseras, ofta är det en bortfallsanalys som genomförs.

Många gånger är det en egenskap eller variabel som kan antas vara den som resultatet beror på som bortfallsanalyseras. Klassiska redovisningsvariabler är till exempel kön och ålder. I den här undersökningen antas det vara län samt SKRs indelning i kommuntyp på högsta nivån med tre kommungrupper.

I den här undersökningen skickades enkäten till alla kommuner. Av alla kommuner svarade 90 procent, med en så god svarsfrekvens i en totalundersökning är det mycket sannolikt att alla olika typer av kommuner finns representerade och att resultaten sen är representativa för länet och SKRs kommungrupper som helhet. I tabellen nedan redovisas andelen svarande kommuner inom respektive kommungrupp.

TABELL 3. ANTAL OCH ANDELEN SVARANDE KOMMUNER I RESPEKTIVE KOMMUNGRUPP

Kommungrupper, SKR	Antal	Andel	Totalt antal
Mindre städer/tätorter och landsbygds-kommuner	124	91%	136
Större städer och kommuner nära större stad	97	90%	108
Storstäder och storstadsnära kommuner	40	87%	46
Totalsumma	261	90%	290

Representativiteten i kommungrupperna ser mycket bra ut. I gruppen storstäder och storstadsnära kommuner har 87 procent svarat vilket är den lägsta svarsandelen i grupperna. I den gruppen ingår de tre storstäderna Stockholm, Göteborg och Malmö. Av dem har alla svarat i undersökningen. De som inte svarat i den gruppen var ett fåtal kommuner nära dessa städer.

Det kan finnas en viss osäkerhet i vem som har besvarat frågorna. Det fanns en möjlighet att den som svarade eventuellt inte har vidarebefordrat mejlet och därmed enkäten om det behövdes för uttömmande och relevanta svar. Det kan påverka tillförlitligheten i svaren. Denna källa till osäkerhet är inte analyserad. Den får dock antas vara liten eftersom den till stor del kontrolleras i enkätens första fråga där de som svarar måste ha kännedom om hur långt kommunen har kommit i sitt arbete med att digitalisera befintliga detaljplaner.

2. Undersökningsresultat

I det här avsnittet presenteras undersökningens resultat, med fokus på totalen som är Sverigenivå. En jämförelse mellan kommungrupper och hur långt kommunerna har kommit i sitt digitaliseringsarbete med detaljplanerna kommenteras där det är påvisbara skillnader som är relativt stora.

Först inleds avsnittet med en beskrivning av kommunernas framsteg med avseende på digitaliseringen av befintliga detaljplaner. Därefter beskrivs resultatet utifrån de övriga delarna i enkäten. De olika delarna var att kommunen genomför arbete med digitalisering av detaljplaner, har inga planer på att digitalisera detaljplanerna samt delen om kommunernas arbete med att digitalisera översiktsplaner.

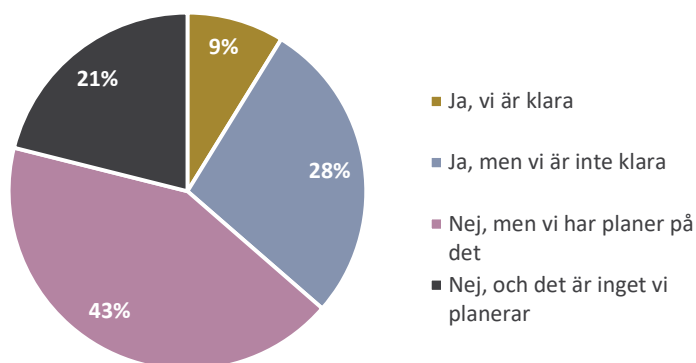
2.1 Kommunernas framsteg med avseende på digitaliseringsarbetet med befintliga detaljplaner

Utskicket av enkäten riktade sig till planchef, geosamordnare eller annan person som bedömdes vara den som hade kunskaper om digitaliseringsarbetet av olika planer i kommunen. En selektionsfråga kom först i enkäten. I den frågades det efter hur långt kommunen kommit i sitt arbete med att digitalisera sina befintliga detaljplaner. Beroende på hur långt processen kommit styrdes sen respondenten till olika följdfrågor som skulle besvaras.

Av de svarande kommunerna var det 37 procent som har påbörjat eller var klara med sin digitalisering av detaljplanerna. Av de resterande kommunerna svarade 21 procent att man inte har påbörjat ett sådant arbete och att det inte heller finns planerat.

I diagrammet nedan framkommer det att den största delen av kommunerna, 43 procent svarade att man inte har påbörjat digitaliseringen av detaljplaner men att kommunen har planer på ett sådant digitaliseringsarbete.

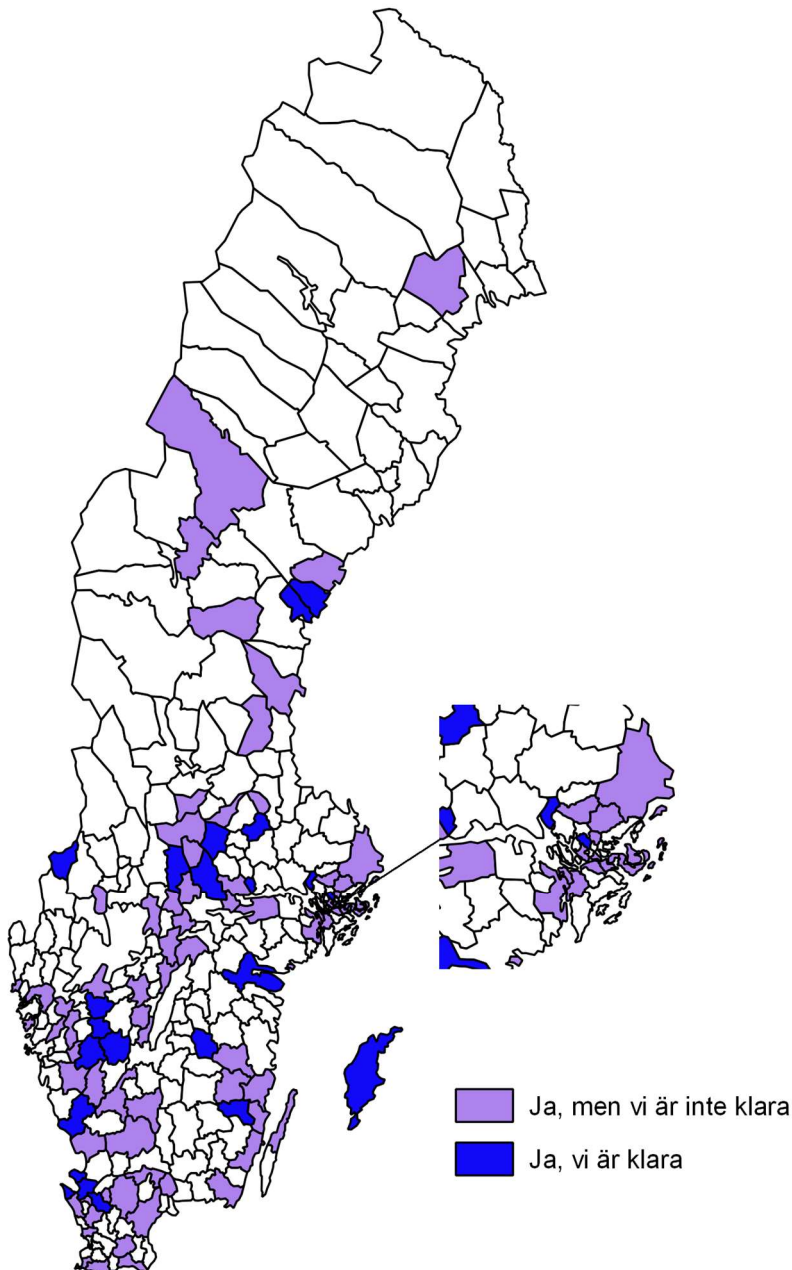
DIAGRAM 1. SVAR PÅ FRÅGAN OM KOMMUNEN HAR DIGITALISERAT (VEKTORISERAT) SINA DETALJPLANER

Vid en visualisering av svaren geografiskt kan en viss klusterbildning synas bland de kommuner som svarat att de har digitaliserat sina detaljplaner eller att de är på god väg med sitt arbete att digitalisera detaljplanerna.

I kartan nedan framträder klustren som mest tydliga i storstadsregionerna, sydöstra delen av Sverige och i Bergslagsområdet.

DIAGRAM 2. KOMMUNER SOM SVARAT JA, VI ÄR KLARA ELLER JA, MEN VI ÄR INTE KLARA MED DIGITALISERINGEN AV DETALJPLANERNA INOM KOMMUNEN

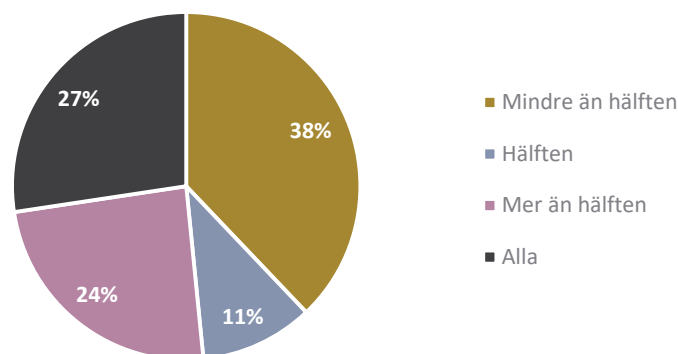

2.2 Om digitaliseringen av detaljplanerna

Som nämndes ovan var det 37 procent som svarade att de har påbörjat eller var klara med sin digitalisering av detaljplanerna. Dessa kommuner fick sen frågor om digitaliseringsarbetet.

Av dessa kommuner var det lite drygt hälften som hade digitaliserat alla eller mer än hälften av alla detaljplaner.

DIAGRAM 3. ANDELEN AV KOMMUNENS DETALJPLANER SOM DIGITALISERATS

Kommunerna tycks inte ha haft någon speciell strategi när man eventuellt har valt bort några detaljplaner inför digitaliseringen. När det gäller ordningen på digitaliseringen av detaljplanerna var det framförallt nyaste planen först och ett arbete bakåt i tiden som användes som strategi. När det gällde kommungruppen storstäder och storstadsnära kommuner var det först och främst en indelning i geografiska orter/områden som påverkade valet av nyaste detaljplanen först i digitaliseringsarbetet.

Drygt 70 procent av kommunerna som redan digitaliserat eller påbörjat digitaliseringen av detaljplanerna genomförde arbetet själva.

I störst utsträckning var det digitala vektor-filer som kommunerna utgick ifrån när detaljplanerna digitaliserades. Det var i ännu högre utsträckning fallet i storstäder och storstadsnära kommuner. PDF-filer användes också i stor utsträckning. Vanliga papperskartor med mera var den källa som användes i minst utsträckning.

SIS-standarderna SS 637040:2016 hade i stort följts i arbetet med digitaliseringen av detaljplanerna, 60 procent av de svarande kommunerna svarade att standarderna hade tillämpats helt eller delvis. När det gäller Boverkets planbestämmelsekatalog svarade drygt åtta av tio kommuner att den har tillämpats i digitaliseringsarbetet.

I storstäder och storstadsnära kommuner hade fastighetsgränser inom kommunen mätts in och rättats upp i samband med digitaliseringsarbetet i något högre grad än i de andra kommungrupperna. Totalt sätt var det 12 procent som svarade att det hade genomförts. När kommunerna skattade hur stor andel av alla plangränser som hade justerats i digitaliseringen av detaljplanerna jämfört med originalet var det ungefär 1 – 20 procent av planerna som hade justerats i störst grad. Endast tre procent svarade att alla plangränser hade justerats.

En övervägande majoritet av de svarande kommunerna hade sparat bestämmelseområden som digitaliserade ytor helt eller delvis. I storstäder och storstadsnära kommuner svarade 76 procent att de digitala detaljplanerna finns tillgängliga externt i en webbkarta medan i de andra kommungrupperna var det 63 procent.

2.2.1 UPPSKATTAD RESURSÄTGÅNG FÖR DIGITALISERING AV DETALJPLANER

När det gällde finansieringen för digitaliseringsarbetet av detaljplanerna svarade 73 procent av de svarande kommunerna att den finansierades inom förvaltningens budget. Detta var ännu tydligare för kommungruppen mindre städer/tätorter och landsbygdskommuner där 80 procent av kommunerna svarade att arbetet finansierades inom förvaltningens budget. Externa tillskott för finansiering av arbetet var en relativt liten post, bara tre procent av kommunerna angav att det var en källa till finansiering.

Den uppskattade resursåtgången i timmar per digitaliserad detaljplan uppskattades till i genomsnitt 8,4 timmar, alltså lite drygt en arbetsdag. Den uppskattade tidsåtgången var som störst i kommungruppen mindre städer/tätorter och landsbygdskommuner med 9,1 timmar i genomsnitt och som lägst i kommungruppen större städer och kommuner nära större stad med 7,4 timmar i genomsnitt per detaljplan.

2.2.2 NYTTA OCH LÄRDOMMAR FRÅN DIGITALISERINGSARBETET MED DETALJPLANER

Flera av kommunerna som har eller delvis har digitaliserat sina detaljplaner lyfte fram att digitaliseringen av befintliga detaljplaner kan ge stor nytta för, kommunens invånare, olika förvaltningar inom kommunen och även underlätta tjänstepersoners dagliga arbetsuppgifter. För kommuninvånare som till exempel ska söka bygglov på sin fastighet eller är spekulant på en fastighet som är till salu innebär en digitaliserad detaljplan att det går snabbare och blir enklare att utläsa vilka regler som gäller för fastigheten. För kommunens förvaltningar och tjänstepersoner innebär digitaliserade detaljplaner att det går att genomföra övergripande analyser över kommunens detaljplanerade mark, det blir även lättare för exempelvis bygglovs-handläggare och planhandläggare att se vad som gäller för olika fastigheter och olika områden i kommunen. Det blir lättare för planhandläggare att se en helhet. I övrigt ansåg många också att det blir lättare att få en geografisk koppling till pdf-dokument.

Sammantaget anser många att digitaliseringen av detaljplanerna ger ökad tillgänglighet, bra analyser, e-tjänster, effektivisering, rättssäkerhet och mer likvärdighet för alla inblandade. Digitaliseringsarbetet öppnar antagligen också upp för framtida utveckling av nya e-tjänster.

Många lärdomar och tips lyfts fram av kommunerna. Det som kanske lyftes fram som främsta framgångstipset var noggrannhet och systematiskt arbete i processen samt att det måste finnas en tydlig plan för hur arbetet ska läggas upp. Ett mer konkret tips som en del lyfte var att ta in extern expertis för att komma i mål med arbetet.

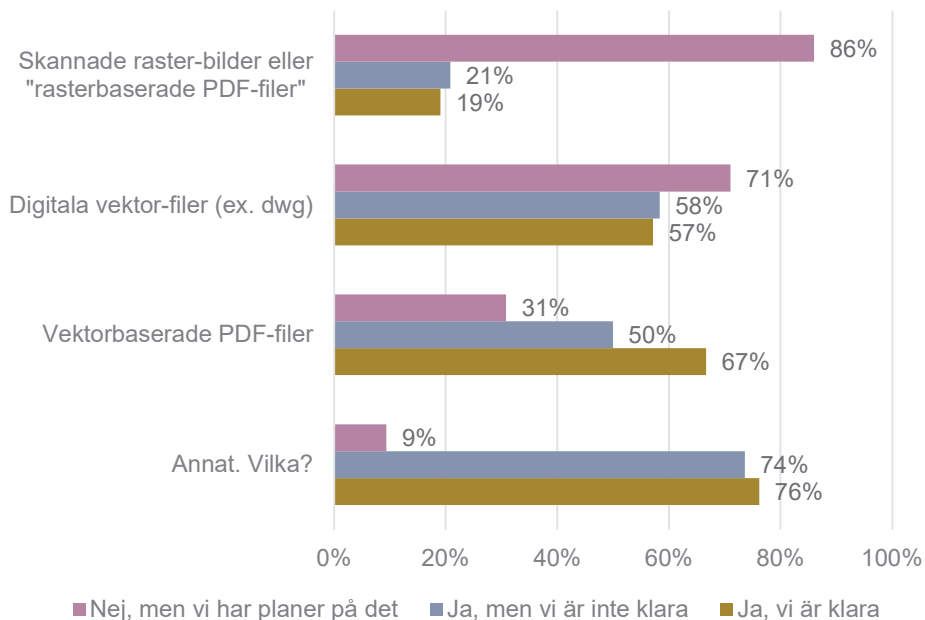
En hel del av kommunerna beskrev att arbetet inte kan bli helt klart men att man där ska förstå det och nöja sig med det, den komplexiteten beror i stort på hur plansituationen ser ut i respektive kommun.

2.3 Om planerad digitalisering av detaljplanerna

Av alla kommuner som svarade på undersökningen var det den största andelen 43 procent som svarade att de inte hade digitaliserat (vektoriserat) sina detaljplaner i kommunen men de hade planer för det i framtiden. De fick svara på frågor om ett framtida arbete med digitaliseringen.

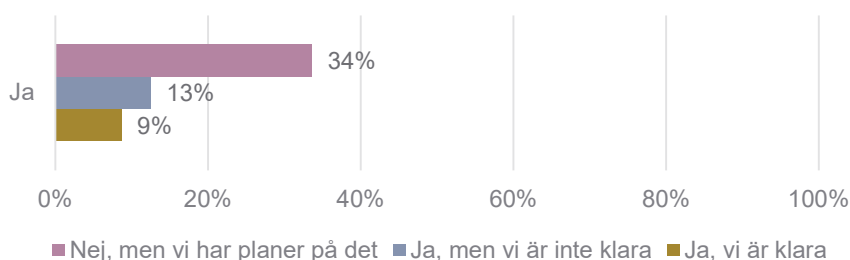
De kommuner som planerar att digitalisera sina detaljplaner ansåg att skannade raster-bilder eller "rasterbaserade PDF-filer" skulle vara det största underlaget för de digitala detaljplanerna. De som har helt eller delvis digitaliserat sina detaljplaner använde digitala vektor-filer i störst utsträckning och skannade raster-bilder eller "rasterbaserade PDF-filer" i relativt liten utsträckning som framkommer från diagrammet nedan.

DIAGRAM 4. UNDERLAG SOM KOMMUNERNA PLANERAR ATT UTGÅ IFRÅN SAMT HAR UTGÅTT IFRÅN NÄR DETALJPLANERNA HAR/SKA DIGITALISERAS?

Av kommunerna som planerar att digitalisera sina detaljplaner var det 34 procent som svarade att de även planerar att genomföra en kvalitetskontroll och inmätning av fastighetsgränserna. Bland de kommuner som redan har digitaliserat hela eller delar av sina detaljplaner var det runt tio procent som svarade att de har genomfört kvalitetskontroll och inmätning av fastighetsgränserna vid digitaliseringen. Alltså hade de kommuner som var klara eller delvis klara med digitaliseringsarbetet genomfört kvalitetskontroller och inmätningar av fastighetsgränser i klart lägre grad än vad kommunerna som har planer på digitalisering har planer på att genomföra. Jämförelsen illustreras i diagrammet nedan.

DIAGRAM 5. KOMMUNER SOM SVARAT ATT DE PLANERAR ATT GENOMFÖRA ELLER HAR GENOMFÖRT EN KVALITETSKONTROLL OCH INMÄTNING AV FASTIGHETSGRÄNSERNA I SAMBAND MED DIGITALISERING AV DETALJPLANERNA

Hela 64 procent av kommunerna som planerar att genomföra en digitalisering av sina detaljplaner svarade att de inte vet om de kommer att använda automatiserade metoder (till exempel AI, skript med mera) i digitaliseringsarbetet.

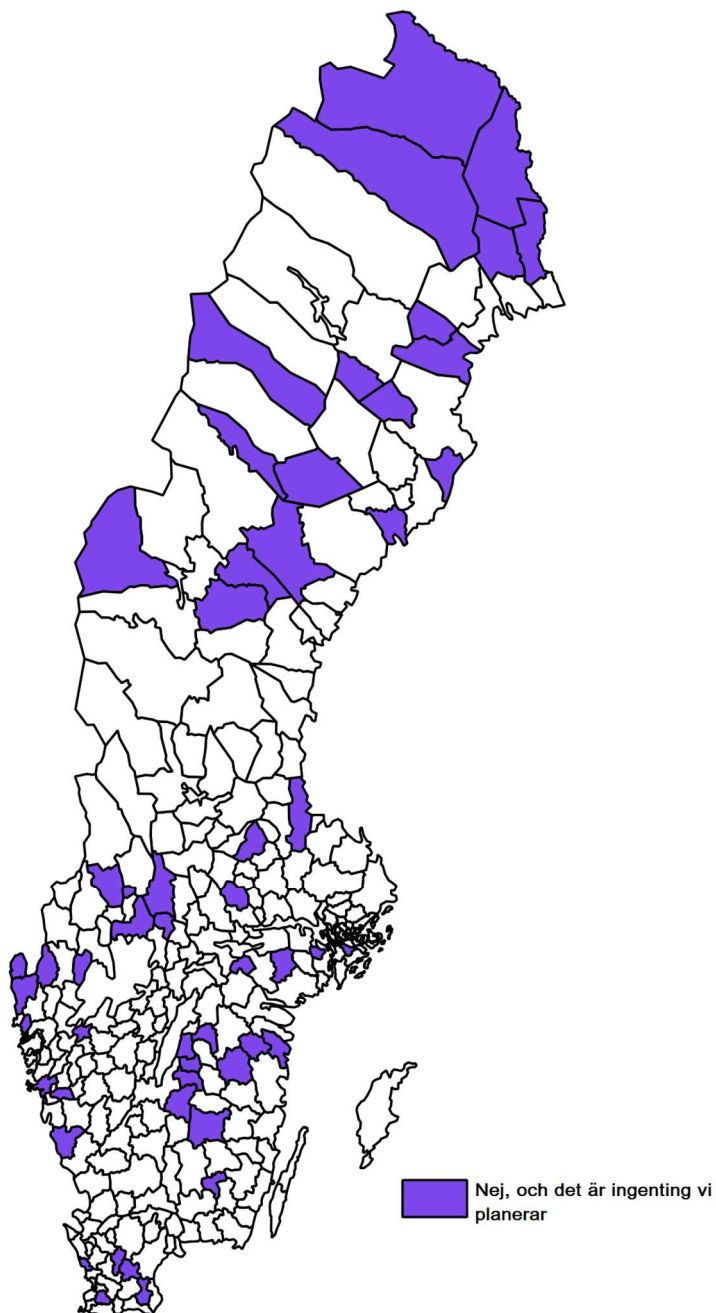
Av kommunerna som planerar att genomföra en digitalisering svarade 79 procent helt eller delvis att de planerar att tolka om äldre bestämmelser till nya enligt Boverkets planbestämmelsekatalog. Bland de kommuner som genomfört digitaliseringen helt eller delvis svarade 65 procent att de har tolkat om äldre bestämmelser till nya enligt Boverkets planbestämmelsekatalog.

2.4 Om en icke planerad digitalisering av detaljplanerna

Nära nog två av tio kommuner (21 procent) svarade att det inte har digitaliserat några detaljplaner och att de inte har några planer för det heller.

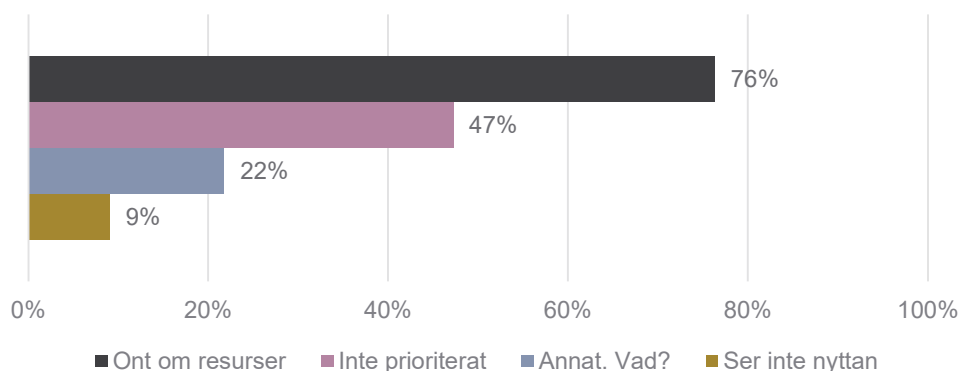
Fördelningen av kommuner i landet som valt att inte digitalisera några detaljplaner visar inga tydliga grupperingar. Det kan möjligtvis förefalla vara fler kommuner i landets norra delar som inte valt att digitalisera sina planer enligt den geografiska fördelningen nedan.

DIAGRAM 6. KOMMUNER SOM SVARAT NEJ, OCH DET ÄR INGET VI PLANERAR PÅ FRÅGAN OM KOMMUEN HAR DIGITALISERAT SINA DETALJPLANER.

Den vanligaste anledningen till att dessa kommuner inte vill digitalisera sina detaljplaner var att man anser att det de har ont om resurser för arbetet. Den näst vanligaste anledningen var att det inte är prioriterat.

DIAGRAM 7. ANLEDNINGAR TILL ATT KOMMUNER VALT ATT INTE DIGITALISERA SINA DETALJPLANER

Det vanligaste underlaget för digitala detaljplaner var skannade raster-bilder eller "dumma" PDF-filer enligt kommunerna som inte har planer på att digitalisera sin detaljplaner. Det var också det vanligaste underlaget i de kommuner som inte har digitaliserat detaljplanerna men som har planer på att genomföra det.

Enligt undersökningen ser det ut som att de kommuner som inte har påbörjat en digitalisering av detaljplanerna, oavsett om de har planer på det eller inte, har ett större underlag av detaljplaner idag som är skannade raster-bilder eller "dumma" PDF-filer jämförd med de som har digitaliserat sina planer helt eller delvis.

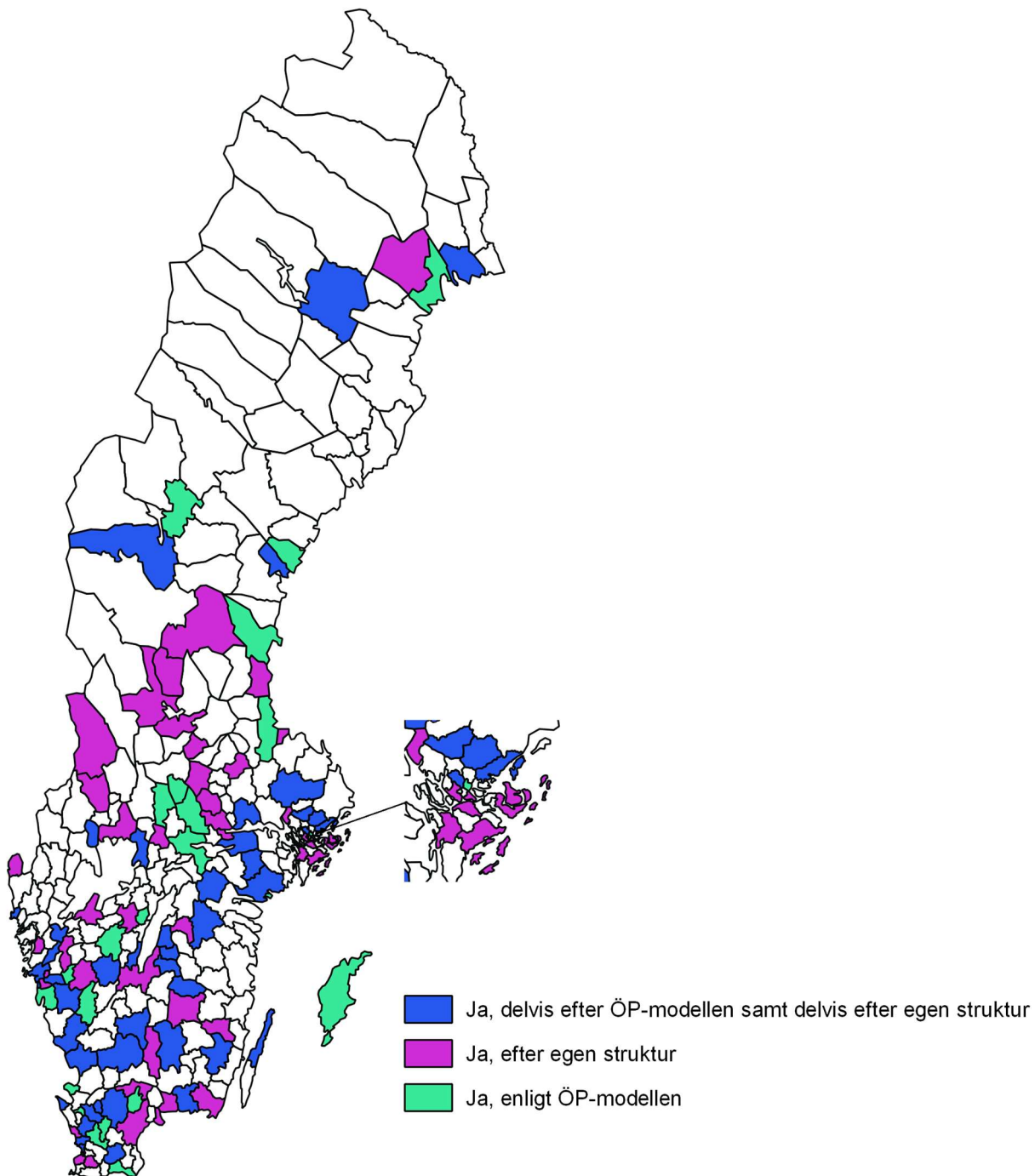
2.5 Om digitalisering av översiktsplaner

I undersökningens avslutande del ställdes frågor om digitala översiktsplaner och arbetet kring dessa.

I undersökningen definierades en digital översiktsplan som att mark- och vattenanvändningen har vektoriserats.

Av de svarande kommunerna var det 44 procent som har en digital översiktsplan idag av något slag. Dessa kommuner fördelade sig geografiskt enligt nedanstående geografiska illustration/karta.

DIAGRAM 8. GEOGRAFISK FÖDELNING AV KOMMUNER SOM HAR EN DIGITAL ÖVERSIKTS-PLAN

Som i fallet med digitala detaljplaner ser det ut som att kommunerna med digitala översiktsplaner klustrar sig kring storstadsregionerna. I norra delen av Sverige är det inte många kommuner som har en digital översiktsplan idag enligt undersökningen.

Kommunerna fick svara på i vilken utsträckning Boverkets ÖP-modell (begreppskatalog med enhetlig struktur för framtagande av översiktsplaner) var ett stöd i deras arbete. I störst utsträckning var det kommunerna som var helt klara med sitt arbete med att digitalisera sina detaljplaner som ansåg att begreppskatalogen var ett stöd i arbetet med översiktsplanen. Kommungruppen storstäder och storstadsnära kommuner svarade i lägst utsträckning bland övriga kommungrupper att begreppskatalogen var ett stöd i sitt arbete med översiktsplanen.

Det vanligaste var att kommunerna bygger databasmodellen för översiktsplanen själva i sitt arbete med att digitalisera översiktsplanen, av kommunerna var det 44 procent som svarade det. Minst vanligt var det att kommunerna hade en programvaruleverantör som levererade databasmodellen, 18 procent av kommunerna hade det.

En stor andel av kommunerna, 45 procent, hade en speciell programvara öronmärkt och anpassad för framtagandet av översiktsplanen. Det var framförallt tydligast i kommungruppen större städer och kommuner nära större stad där 58 procent hade det. Kommunerna som var helt färdiga med att digitalisera sina detaljplaner svarade i högst grad att man inte hade en anpassad programvara för framtagande av översiktsplanen.

Den vanligaste anpassade programvaran för framtagande av översiktsplaner förefaller vara någon programform inom ArcGIS. En del kommuner svarade att de använde sig av open source programvaror som till exempel QGIS.

2.6 Övriga kommentarer angående digitalisering av planer i kommunerna

Många kommuner tog chansen att framföra övriga kommentarer angående deras arbete med att digitalisera detaljplaner och översiktsplaner.

Sammantaget var det brist på resurser som lyftes fram som det största problemområdet i arbetet. Resursbristen som nämndes var både ekonomisk (brist på finansiering), personalbrist, kompetensbrist samt att det var några som lyfte fram brister i central styrning och standardisering. Angående tidsåtgången för att digitalisera en detaljplan var det några som uttryckte att tidsåtgången inte går att uppskatta generellt eftersom den varierar väldigt mycket beroende på planområdets storlek, ursprungliga planens kvalitet och antal planbestämmelser med mera.

Många var också positiva till digitaliseringsarbetet som kommunerna ser som en möjlighet för samordning och förenkling av processen men också att tillgängligheten ökar markant för flera aktörer som kommuninvånare, tjänstemän inom kommunen och regionen samt även för Lantmäteriet.

Digitaliseringen av äldre detaljplaner kommenteras som problematisk och en barriär för att komma igång med digitaliseringsarbetet. En digitalisering av översiktsplanerna såg många som en lättare uppgift.

Sammanfattningsvis kan digitaliseringsarbetet uttryckas som en kommun kommenterade det; "Det har varit ett jättejobb som blivit mycket lyckat!"

3. Bilagor

3.1 Missivbrevet/utskickmejllet

Avsändare: Lantmäteriet och Boverket

Ämne: Digitalisering av befintliga detaljplaner och översiktsplan

Detta mejl rör en enkätundersökning om kommunens arbete med att digitalisera befintliga detaljplaner och översiktsplaner. Det vidarebefordras till planchef eller motsvarande.

Syftet med den här enkäten är att skapa en lägesbild av kommunernas arbete med att digitalisera befintliga detaljplaner och översiktsplaner. Syftet är också att ta reda på vilka underlag som använts och planeras att användas vid digitaliseringen. Det finns i dagsläget inga krav på att digitalisera befintliga detaljplaner men frågan utreds just nu av Boverket. Resultatet från enkäten ger underlag till Lantmäteriets och Boverkets fortsatta arbete för att stödja en digital samhällsbyggnadsprocess.

Samråd har genomförts med Sveriges Kommuner och Regioner enligt SFS 1982:668 för den här undersökningen.

Enkäten tar ca 5-15 minuter att besvara. De uppgifter som du lämnar kommer endast att användas av Sweco (som hjälper oss med enkätundersökningen) och av Lantmäteriet samt Boverket för eventuella riktade stödjande dialoger. Inga enskilda svar kommer att framgå i den aggregerade resultatsammanställningen. Sweco raderar sedan all svarsdata tre månader efter leverans av uppdraget.

Besvara enkäten senast den 31 augusti genom att följa denna länk:

[https://reply.surveymethods.com/go.aspx?u=\[username\]](https://reply.surveymethods.com/go.aspx?u=[username])

Dina svar är oerhört värdefulla för oss och vi ser fram emot att ta del av svaren. Varmt tack på förhand!

Om du har frågor om innehållet i enkäten mejla oss på adress: smartsam@lm.se. Om du har några tekniska frågor som berör enkäten kan du svara på det här mejlet.

LÄNKAR TILL REGERINGSUPPDRAGEN FÖR MER INFORMATION

Boverket: <https://www.regeringen.se/regeringsuppdrag/2021/03/uppdrag-om-losningar-som-framjar-en-enhetlig-tillamprning-av-plan--och-bygglagen-i-en-digital-miljo/>

Lantmäteriet: <https://www.regeringen.se/regeringsuppdrag/2020/02/uppdrag-att-etablera-en-digital-infrastruktur-for-tillgangliggorande-av-standardiserade-dataset-i-samhallsbyggnadsprocessen/>

Med vänlig hälsning

Malin Klintborg

Programledare smartare samhällsbyggnadsprocess, Lantmäteriet

Frida Jonsson

Uppdragsägare digitalisering, Boverket

3.2 Enkäten

Välkommen till den här enkäten om digitalisering av detalj- och översiktsplaner! Med digitala detaljplaner menar vi att planinformationen är vektoriserad och att alla detaljplanens regleringar är digitaliserade. [Länk för utskrift av tomt formulär](#)

Om kommunens arbete med digitalisering av detaljplaner

Har ni digitaliserat (vektorerat) era detaljplaner i kommunen?

Ja, vi är klara	☐
Ja, men vi är inte klara	☐
Nej, men vi har planer på det	☐
Nej, och det är inget vi planerar	☐

Om digitaliseringen av detaljplanerna

Hur stor andel av kommunens detaljplaner har digitaliserats?

Mindre än hälften	☐
Hälften	☐
Mer än hälften	☐
Alla	☐

Om några, vilka detaljplaner har ni valt bort?

Flera svar kan lämnas

<i>Planer som bör upphävas</i>	☐
<i>Planer som bör ändras</i>	☐
<i>Andra. Vilka?</i>	☐
<i>Inga speciella detaljplaner har valts bort</i>	☐

I vilken ordning har ni valt att digitalisera detaljplanerna?

- Nyast först och arbetat oss bakåt
- Äldst först och arbetat oss framåt
- Geografiska områden
- Urval av planer som bedömts ha störst nytta
- Annat vis. Vilket?

Vem har i huvudsak digitaliserat detaljplanerna?

- Kommunen själv
- Konsult
- Kommunen i samarbete med annan kommun
- Kommunen i samarbete med konsult

Kommentera gärna arbetet:

.....

.....

.....

Vilket/vilka underlag har ni utgått ifrån när detaljplanerna har digitaliserats?

Flera svar kan lämnas

- PDF-filer*
- Skannade raster-bilder*
- Digitala vektor-filer (tex. dwg)*
- Annat. Vad?*

Har SIS-standarden SS 637040:2016 följts i arbetet med digitaliseringen av detaljplanerna?

Ja

Delvis

Nej

Vet inte

Kommentera gärna arbetet t.ex om kommunen har egna planbestämmelser som inte finns i standarden m.m.

.....

.....

.....

Har Boverkets planbestämmelsekatalog använts i arbetet med digitaliseringen av detaljplanerna?

Ja

Delvis

Nej

Vet inte

Kommentera gärna arbetet t.ex. om kommunen har egna planbestämmelser som inte finns i Boverkets planbestämmelsekatalog m.m.

.....

.....

.....

Har äldre bestämmelser tolkats om till nya enligt Boverkets planbestämmelsekatalog?

- Ja
- Delvis
- Nej
- Vet inte

Kommentera gärna arbetet med tolkningen av bestämmelserna.

.....

.....

.....

Har fastighetsgränser inom kommunen mätts in och rättats upp i samband med digitaliseringsarbetet?

- Ja
- Delvis
- Nej
- Vet inte

Kommentera gärna arbetet med inmätning och eventuell upprättning av fastighetsgränser.

.....

.....

.....

Uppskatta hur stor andel av alla plangränser som har justerats i digitaliseringen av detaljplanerna jämfört med originalet?

0% Inga justeringar har gjorts av planer	☐
1% - 20%	☐
21% - 50%	☐
51% - 80%	☐
81% - 99%	☐
100% Alla plangränser har justerats	☐

Kommentera gärna arbetet med eventuell justering av plangränser jämfört med originalet.

.....

.....

.....

Är de bestämmelseområden som digitaliserats sparade som ytor?

Ja	☐
Delvis	☐
Nej	☐
Vet inte	☐

Finns de digitala detaljplanerna tillgängliga externt i en webbkarta?

Ja	☐
Nej	☐

Hur har ni finansierat arbetet med att digitalisera detaljplanerna?

Flera svar kan lämnas

- Inom förvaltningens budget*
- Kommunala tillskott eller bidrag*
- Externa tillskott eller bidrag*
- Via projekt*
- Annat*

Hur lång tid uppskattar ni att det totala digitaliseringsarbetet tar per detaljplan?

..... Uppskattat antal timmar per detaljplan

Vilken nytta ser ni av att ha digital planinformation?

.....
.....
.....

Vilka lärdomar har dragits av digitaliseringsarbetet? Vilka tips vill ni ge till andra?

.....
.....
.....

Om planerad digitalisering av detaljplanerna

Vilket underlag har ni att utgå ifrån när ni ska digitalisera detaljplaner?

Flera svar kan lämnas

- Skannade raster-bilder eller "rasterbaserade PDF-filer"
- Vektorbaserade PDF-filer
- Digitala vektor-filer (ex. dwg)
- Annat. Vilka?

Planerar ni även en kvalitetskontroll och inmätning av fastighetsgränserna i samband med digitaliseringen av detaljplanerna?

- Ja
- Nej
- Vet inte

Kommentera gärna arbetet med eventuell kvalitetskontroll av fastighetsgränserna i samband med digitaliseringen av detaljplanerna:

.....

.....

.....

Planerar ni att använda automatiserade metoder (t ex AI, skript) när detaljplanerna ska digitaliseras?

- Ja
- Nej
- Vet inte

Kommentera gärna möjligheter till automatiserad digitalisering när detaljplanerna ska digitaliseras.

.....

.....

.....

Planerar ni att tolka om äldre bestämmelser till nya enligt Boverkets planbestämmelsekatalog?

Ja

Delvis

Nej

Kommentera gärna arbetet med tolkningen av bestämmelserna.

.....
.....
.....

Om en icke planerad digitalisering av detaljplanerna

Vad är anledningen till att ni inte planerar att digitalisera era detaljplaner?

Fler svar kan lämnas

Ser inte nyttan

Ont om resurser

Inte prioriterat

Annat. Vad?

Vilket underlag för digitalisering av detaljplaner finns hos er i kommunen idag?

Flera svar kan lämnas

Skannade raster-bilder eller "dumma" PDF-filer

"Smarta" PDF-filer (vektor)

Digitala vektor-filer (ex. dwg)

Annat. Vilket?

Om digitalisering av översiktsplanerna Med en digital översiktsplan menar vi att mark- och vattenanvändningen har vektoriserats. Svaren på frågorna om översiktsplaner kommer utgöra underlag för Boverkets konsekvensutredning till kommande föreskrifter och allmänna råd om översiktsplan och regionplan.

Har ni en digital översiktsplan?

Ja, enligt ÖP-modellen

Ja, delvis efter ÖP-modellen samt delvis efter egen struktur

Ja, efter egen struktur

Nej

I vilken utsträckning är Boverkets ÖP-modell (begreppskatalog med enhetlig struktur för framtagande av översiktsplaner) ett stöd i ert arbete?

1 I mycket liten utsträckning	2	3	4	5 I mycket hög utsträckning	Används inte alls
☐	☐	☐	☐	☐	☐

Kommentera gärna:

.....

.....

.....

Hur tar ni fram databasmodellen för er översiktsplan när ni arbetar digitalt?

Vi hämtar Boverkets ÖP-modell

Vi har en programvaruleverantör som tillhandahåller den

Vi bygger den själva

På annat vis. Hur?

Har ni någon programvara anpassad för framtagande av översiktsplan?

Ja. Vilken?

Nej

Övriga kommentarer som ni vill lyfta fram angående digitalisering av planer i kommunen/-er

.....
.....
.....

Tack för era värdefulla svar! [Länk för utskrift av ifyllt formulär](#)